

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح الزام دولت به شکایت علیه هالیوود (صنعت سینما و تلویزیون آمریکا)

به دلیل توهین به ملت و تاریخ ایران»

مقدمه

شماری از آثار سینمایی هالیوود طی سال‌های پس از انقلاب اسلامی ایران و به‌خصوص بیشتر در سال‌های اخیر، به موضوع اسلام‌هراسی، ایران‌هراسی و جعل واقعیات تاریخی و فرهنگی ایران پرداخته‌اند تعداد این آثار اگرچه در مقایسه با تمامی تولیدات سینمایی هالیوود زیاد نیست، اما از حیث شدت و غلظت اغراق و توهین و اتهام، اغلب آثاری قابل توجه هستند. از این‌رو طرح الزام دولت جمهوری اسلامی ایران به ضمن شکایت از صنعت سینما و تلویزیون آمریکا (هالیوود) در دادگاه‌های بین‌الملل به دلیل توهین به ملت و تاریخ ایران جهت طی مراحل قانونی تقدیم شده است. این طرح در نظر دارد به نوعی دولت را مکلف به انجام اقدام تلافی‌جویانه علیه عوامل و ارکان درگیر در تولید صنعت سینمای آمریکا نماید، لکن شیوه نگارش متن، هدف نمایندگان طراح را تأمین نمی‌کند. در این گزارش با توجه به ضرورت امر، اشکالات مربوط رفع و پیشنهاد اصلاحی ارائه شده است.

مشخصات طرح

دوره دهم - سال چهارم

شماره ثبت:

۶۴۰

شماره چاپ:

۱۵۳۶

تاریخ چاپ:

۱۳۹۸/۶/۱۲

ارزیابی کارشناسی طرح

۱. ابهام در شخصیت خواننده

در پیگیری شکایت حقوقی و قضایی مشخص کردن خواننده یا متهم ضروری است. به عبارت دقیق‌تر خواننده باید یک شخص حقیقی یا حقوقی باشد که وجود عینی و واقعیت خارجی داشته باشد. این درحالی است که به صورت استعاری، صنعت سینمای آمریکا، «هالیوود» به جهت مرکزیت استودیوهای فیلم‌سازی در منطقه هالیوود شهر لس‌آنجلس، به این نام شهرت یافت و از حیث پیگیری قضایی فاقد شخصیت حقوقی است. لذا، هالیوود به‌عنوان مؤسسه یا شرکت فیلم‌سازی در آمریکا نبوده و به‌عنوان یک شخص حقوقی ثبت نشده است. از این حیث، نمی‌توان علیه آن اقامه دعوا نمود و مسئولیت کیفری و یا غیرکیفری آن را مطرح کرد. بنابراین، جهت رفع اشکال و مشخص کردن خواننده، می‌توان فیلمسازان، بازیگران، کارگردانان، نویسندگان و دیگر اقدار صنعت هالیوود را حسب اقدامات خصمانه و تنفرآمیز تحت تعقیب قرار داد.

معاونت پژوهش‌های
اجتماعی - فرهنگی
دفتر: مطالعات آموزش و
فرهنگ
سایر دفاتر:
مطالعات حقوقی

مشخصات گزارش

۲. ابهام در خواسته

لازم است مشخص شود که دقیقاً خواسته چیست؟ آیا قرار است صرفاً یک اقدام سیاسی صورت گیرد یا اینکه واقعاً یک کار حقوقی باشد که خواسته ملموس و حقوقی نیز دنبال شود بدین ترتیب می‌توان دعوای کیفری یا غیرکیفری مطرح کرد. از متن طرح چنین برمی‌آید که این موضوع صرفاً یک اقدام سیاسی است، درحالی که این مهم می‌تواند فراتر از یک اقدام سیاسی و رسانه‌ای، قابلیت پیگیری و کارآمدی داشته باشد که در ادامه مورد اشاره واقع می‌شود.

شماره مسلسل:

۲۷۰۱۶۷۴۴

تاریخ انتشار:

۱۳۹۸/۹/۱۷

سازوکارهای قابل پیگیری

در کنار سازوکارهای حقوقی و طرح شکایت می‌توان به سازوکارهای دیپلماتیک نیز اشاره کرد. بدین ترتیب نخست به بررسی سازوکارهای حقوقی و سپس سازوکارهای دیپلماتیک اشاره می‌شود.

۱. اولین سازوکار حقوقی پیش‌روی دولت در این مورد استفاده از ظرفیت نهادهای غیردولتی و اشخاص حقیقی و حقوقی مقیم آمریکا برای طرح شکایت علیه کمپانی خاص است. این ظرفیت در سال‌های گذشته مغفول مانده است.

۲. علاوه بر سازوکارهای فوق، یعنی شکایت علیه ارکان و عوامل مرتبط با صنعت هالیوود در دادگاه‌های داخلی آمریکا به‌عنوان کشور محل ارتکاب جرم، می‌توان در دادگاه‌های داخلی ایران به استناد اصل شخصی بودن (فعال و منفعل) و همچنین دادگاه‌های سایر کشورها به استناد اصل صلاحیت جهانی، اقامه دعوا کرد. در این صورت نوع اتهام می‌تواند ترویج نفرت علیه اقوام و ملیت‌ها باشد. شایان توجه است اقدام کشورهای بی‌اثر و تولید و پخش این آثار را می‌دهند نیز به‌عنوان معاونت در عمل متخلفانه یا مجرمانه (مثلاً اظهارات تنفرآمیز) می‌تواند قابل پیگیری باشد.

همچنین می‌توان به سازمان‌های بین‌المللی از قبیل سازمان ملل متحد (مجمع عمومی) و یونسکو مراجعه کرد. این مراجعه نه از جهت دادخواهی حقوقی، بلکه پیگیری سیاسی - دیپلماتیک خواهد بود.

۳. ابهام در شخصیت خواهان

در طرح ارائه شده، خواهان را «دولت جمهوری اسلامی ایران» معرفی کرده است. با این حال، مشخص نیست منظور از دولت به معنای عام آن یعنی همه دستگاه‌های اجرایی و قوای سه‌گانه است یا دولت به معنای خاص یعنی قوه مجریه. لذا اینکه کدام دستگاه، مسئول و ضامن اجرای این حکم خواهد بود، محل تردید است. مضافاً اینکه تجربه قانونگذاری به این شیوه نشان داده است عدم شفافیت و صراحت در بیان «مکلف قانونی» در مقام اجرا و نظارت چالش‌هایی را ایجاد می‌کند.

جمع‌بندی و پیشنهاد

اصل موضوع شکایت و پیگیری حقوقی و قضایی مذکور در طرح مورد تأیید است، لکن جهت رفع اشکال لازم است، خواننده، خواسته و خواهان مشخص شوند بنابراین پیشنهاد می‌شود ماده‌واحد بدین شرح اصلاح شود؛ وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و وزارت امور خارجه مکلفند اقدامات لازم از جمله پیگیری‌های قضایی و حقوقی را در عرصه ملی و بین‌المللی در قبال آثار هنری و فرهنگی اعم از فیلم، پویانمایی و مستند که توسط اشخاص حقیقی و حقوقی در آمریکا یا با حمایت آمریکا علیه ایران از حیث فرهنگی، سیاسی، تاریخی و اعتقادی تولید می‌شود، اتخاذ نمایند. تبصره - دستگاه‌های موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه مکلفند در اجرای این قانون همکاری لازم را به‌عمل آورند. حسب موضوع، گزارش عملکرد دستگاه‌های مربوط به اطلاع کمیسیون‌های فرهنگی و امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی می‌رسد.